

ПАМ'ЯТНІ ДАТИ І ЮВІЛЕЇ

ІРИНА АНАТОЛІЇВНА БУТУСОВА: 60 років від дня народження

Минає 60 років від дня народження висококваліфікованого фахівця в галузях фізіології водно-сольового обміну і бальнеофізіології, наукового співробітника відділу по вивченню механізмів фізіологічної дії мінеральних вод Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, кандидата біологічних наук Ірини Анатоліївни Бутусової.

Народилася І.А. Бутусова 8 листопада 1947 року у Києві в сім'ї службовців. У 1966 р. поступає на біологічний факультет Київського державного університету ім. Т. Шевченка, навчаючись на вечірньому відділенні, водночас працюючи лаборантом відділу водно-сольового обміну Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України. Після отримання у 1972 р. диплому біолога-фізіолога, викладача біології і хімії стає молодшим науковим співробітником цього ж відділу. Перша наукова публікація побачила світ у 1973 році, а у 1975 році разом із М.С. Яременком та О.М. Харламовою опублікувала статтю "Влияние минеральной воды Нафтуса на всасывательную функцию желчного пузыря". Проте систематичні фундаментальні дослідження фізіологічної активності Нафтусі розпочалися у 1981 р. після переходу її у новостворений відділ по вивченню механізмів фізіологічної дії мінеральних вод. Освоївши першою в Україні радіоімунний метод визначення гормонів, І.А. Бутусова здійснила пріоритетні дослідження впливу нативної води Нафтуса та її окремих компонентів на вивільнення регуляторних поліпептидів гастро-ентеро-панкреатичної ендокринної системи у експериментальних тварин (щурі і собаки) та людей, результати яких відображені у 23 публікаціях і увійшли до кандидатських дисертацій І.Л. Поповича, С.В. Ружилю, І.С. Флюнта, В.П. Перченка та докторської - С.В. Івасівки. Будучи надзвичайно скромною і водночас вимогливою до себе, Ірина Анатоліївна спромоглася оформити і захистити власну дисертацію ("Физиологическое действие минеральной воды Нафтуса на гастроэнтеро-панкреатическую эндокринную систему") в останню чергу - лише у 1991 р. Попереду було багато творчих планів, проте важка невиліковна хвороба перешкодила їх здійсненню, передчасно обірвавши життя талановитого ученого і прекрасної людини у 1993 р. Однак плоди творчої праці продовжують жити душі допитливих бальнеологів: у 2000 р. матеріали кандидатської дисертації

І.А. Бутусової цілковито були відображені у солідній монографії "Біоактивна вода Нафтуса і шлунок". Світла пам'ять про дослідника таємниць Нафтусі назавжди залишиться в душах трускавчан та анналах історії міста-курорту.

Публікації І.А. Бутусової стосовно дослідження води Нафтуса

Монографії:

1. Физиологические основы лечебного действия воды Нафтуса / Яременко М.С., Ивасивка С.В., Попович И.Л., Билас В.Р., **Бутусова И.А.** и др.- К.: Наук. думка, 1989.- 144 с.
2. Біоактивна вода "Нафтуса" і шлунок. Нариси експериментальної та клінічної бальнеогастрології / Попович І.Л., Івасівка С.В., Флюнт І.С., **Бутусова І.А.** та ін.- К: Комп'ютерпрес, 2000.- 234 с.

Брошюра:

3. **Бутусова И.А.** Физиологическое действие минеральной воды Нафтуса на гастроэнтеро-панкреатическую эндокринную систему: Автореф. дисс.... канд. биол. наук.- Киев, 1991.- 21 с.

Статті:

4. Яременко М.С., **Бутусова И.А.**, Харламова О.Н. Влияние минеральной воды скважины № 21-Н курорта Трускавец на всасывательную функцию желчного пузыря // Физические и курортные факторы и их лечебное применение.- К.: Здоровья, 1975.- Вып. 9.- С. 57-61.
5. Яременко М.С., **Бутусова И.А.** Влияние минеральной воды Нафтуса разных сроков хранения на всасывательную функцию желчного пузыря лягушки // Физиол. журн.- 1983.- №5.- С.
6. Яременко М.С., **Бутусова И.А.**, Ясевич А.П. О роли органических веществ в биологическом действии минеральной воды Нафтуса // Физиол. журн.- 1984.- №6.- С. 751-753.
7. Яременко М.С., Попович И.Л., **Бутусова И.А.** Влияние воды нафтуса на кислотосекреторный аппарат желудка у собак // Физиол. журн.- 1986.- №5.- С. 538-545.
8. Яременко М.С., Попович И.Л., Ивасивка С.В., **Бутусова И.А.** О механизме действия воды "Нафтуса" на кислотообразование в желудке // Вопр. курортол.- 1986.- №5.- С.11-13.
9. Стеценко Г.И., Попович И.Л., **Бутусова И.А.**, Альперин А.И. О механизме действия воды "Нафтуса" на кислотообразование в желудке // Врач. дело.- 1986.- №7.- С. 79-82.
10. **Бутусова И.А.**, Яременко М.С., Ивасивка С.В. Влияние минеральной воды Нафтуса на секрецию гастрина у крыс // Вопр. курортол.- 1987.- №1.- С. 20-23.
11. **Бутусова И.А.**, Попович И.Л., Яременко М.С. Влияние минеральной воды Нафтуса на выделение инсулина и гастрина // Физиол. журн.- 1987.- №4.- С. 112-115.
12. Яременко М.С., **Бутусова И.А.**, Попович И.Л. Роль макроионов воды Нафтуса в ее гастрининкреторном эффекте (экспериментальное исследование) // Вопр. курортол.- 1988, №2.- С. 47-49.
13. **Бутусова И.А.**, Яременко М.С., Ивасивка С.В., Ильина Т.А. Активация гастринового аппарата у крыс водой Нафтуса и ее солевыми компонентами // Физиол. журн.- 1988.- №3.- С. 38-43.
14. Яременко М.С., Гела А.А., Орлов О.Б., **Бутусова И.А.** Инсулинотропный эффект минеральной воды Нафтуса при лечении больных сахарным диабетом // Вопр. курортол.- 1988.- № 6.- С. 52-53.
15. **Бутусова И.А.** Анализ гастринемических реакций на нативную, прогретую воду Нафтуса и ее солевой аналог // Курортология и физиотерапия.- 1988.- Вып. 21.- С. 40-41.
16. Яременко М.С., **Бутусова И.А.**, Попович И.Л., Лахин П.В. К вопросу о дозированном питье минеральных вод // Вопр. курортол.- 1989.- №4.- С. 59-60.
17. Яременко М.С., **Бутусова И.А.**, Ясевич А.П. Влияние битумов и органических веществ воды Нафтуса на секрецию гастрина у крыс (экспериментальное исследование) // Вопр. курортол.- 1990.- № 6.- С. 56-58.
18. Попович И.Л., **Бутусова И.А.** Роль гастрина в адаптационном повышении резистентности слизистой желудка крыс к изъязвлению // Функциональные резервы и адаптация: Мат. Всесоюзн. конф.- К., 1990.- С. 368-370.
19. Попович И.Л., Перченко В.П., **Бутусова И.А.**, Пастернак А.Б. Влияние курсового приема воды Нафтуса на гастроэнтеро-панкреатическую эндокринную систему // Вопр. курортол.- 1991.- №3.- С. 33-38.
20. Попович И.Л., **Бутусова И.А.**, Ивасивка С.В. Гастропротективное действие люминального гастрина // Физиол. журн.- 1991.- №5.- С. 117-120.
21. Яременко М.С., **Бутусова И.А.** Гастрининкреторные эффекты солевых компонентов воды Нафтуса // Физиол. журн.- 1992.- №1.- С. 80-86.

22. Попович І.Л., Івасівка С.В., **Бутусова І.А.**, Яременко М.С. Особенности реакции гастрин у крыс с различной подверженностью повреждением слизистой желудка при иммобилизационно-холодовом стрессе // Бюл. эксп. биол. медиц.- 1992.- 113, № 2.- С. 126-127.
23. Попович І.Л., Івасівка С.В., **Бутусова І.А.** Аналіз механізму впливу інтрагастрального кальцію і магнію на вивільнення гастрину і інсуліну у собак // Фізіол. журн.- 1992.- № 4.- С. 51-56.
- Тези доповідей:**
24. Попович І.Л., **Бутусова І.В.**, Павка Р.М. Роль гастрину в ульцерації слизової шлунку у щурів // Експериментальна та клінічна фізіологія: 36. наук. праць до 100-річчя каф. фізіології (Львів, 10-14 жовтня 1995 р.).- Львів, 1995.- С. 263-265.
25. **Бутусова І.А.**, Лахин П.В., Попович І.Л. Вода Нафтуса как ингибитор и стимулятор кислотовыделительной функции желудка // IV Респ. съезд курортологов.- Одесса, 1985.- С. 49-50.
26. Яременко М.С., Івасівка С.В., **Бутусова І.А.** и др. Роль гастроинтестинально-панкреатической системы в механизме физиологического и лечебного действия воды Нафтуса // Тез. докл. Всесоюз. практ. конф. "Санаторно-курортное лечение больных с заболеваниями органов пищеварения".- Моршин, 1986.- С.20-21.
27. Яременко М.С., **Бутусова І.А.** Влияние лечебной воды Нафтуса на секрецию гастрин у крыс // Мат. XIV Всесоюз. конф. по физиологии пищеварения и всасывания.- Тернополь-Львов, 1986.- С. 333-334.
28. **Бутусова І.А.**, Яременко М.С., Баев Є.Я., Івасівка С.В. Реакції гормональної системи шлунково-кишкового тракту на водно-сольові розчини // Тез. доп. XII з'їзду Укр. фізіол. т-ва.- Львів, 1986.- С. 460-461.
29. **Бутусова І.А.**, Яременко М.С., Івасівка С.В. Зависимость гастрининкреторной реакции от величины осмотического градиента между полостью и тканью изолированной 12-перстной кишки крысы // Секрция пищеварительных желез в норме и патологии.- Тез. докл. Всесоюз. конф.- Андижан, 1988.- С. 37-38.
30. **Бутусова І.А.**, Яременко М.С. Экспериментальное изучение механизма действия воды Нафтуса на секрецию гастрин // Тез. докл. Всесоюз. съезда курортологов.- Ташкент, 1989.-
31. **Бутусова І.А.**, Яременко М.С. Осмотическая стимуляция секреции соматостатина и гастрин изолированной 12-перстной кишкой крысы // Физиология пищеварения и всасывания: Тез. докл. XV Всесоюзной конф. (Краснодар, 27-29 сентября 1990 г.).- Краснодар, 1990.- С.
32. Попович І.Л., Перченко В.П., Івасівка С.В., Стеценко Г.И., Ковбаснюк М.Н., **Бутусова І.А.**, Лахин П.В. Адаптационно-трофические изменения в слизистой желудка при курсовом приеме лечебной воды "Нафтуса" // Физиология пищеварения и всасывания: Тез. докл. XV Всесоюзной конф. (Краснодар, 27-29 сентября 1990 г.).- Краснодар, 1990.- С. 223-224.
33. **Бутусова І.А.** К механизму осмотической стимуляции секреции гастрин изолированной 12-перстной кишкой крысы // Тез. докл. IV Всесоюзного съезда гастроэнтерологов.- Ленинград, 1990.- С.
34. Попович І.Л., Івасівка С.В., Яременко М.С., **Бутусова І.А.**, Ковбаснюк М.М. Особливості реакції гастринового апарату у щурів з різною підлеглістю стресовим пошкодженням шлунка // Розвиток фізіології в Українській РСР за 1986-1990 роки: 36. матер. XIII з'їзду Українського фізіологічного т-ва ім. І.П. Павлова (Харків, 17-21 вересня 1990 р.).- Т.2.- К.: Наукова думка, 1990.- С. 85-86.